

สรุปองค์ความรู้ที่ซ่อนเร้น แสดงให้เห็นเป็นความรู้ที่เด่นชัด การวิจัยที่เน้นชุมชน

สรุปองค์ความรู้ที่ซ่อนเร้นในตัวบุคคลทั้ง 3 ท่าน แสดงให้เห็นเป็นความรู้ที่เด่นชัด โดยครอบคลุมประเด็นความรู้ที่กำหนด ดังนี้

1. ที่มาของการทำวิจัยชุมชนในครั้งนี้

จุดเริ่มต้นของการวิจัยในพื้นที่โรงเรียน มีที่มาจากจัดการเรียนการสอน โดยเอานักศึกษาพยาบาลไปฝึกปฏิบัติการพยาบาลเรื่องการประเมินพัฒนาการเด็กโดยใช้ DSPM ซึ่งพบปัญหาเด็กส่วนหนึ่งมีพัฒนาการล่าช้า ผู้ปกครองมีความไม่รู้เรื่องการประเมินพัฒนาการเด็ก และการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ด้านวิจัยชุมชนพื้นที่ชุมชนมีที่มาจากฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้สูงอายุ ทำให้พบสภาพปัญหาสำคัญของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงและผู้ป่วยโรคเบาหวาน ผู้ป่วยส่วนใหญ่ยังไม่สามารถดูแลตนเอง เพื่อควบคุมและป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากโรค และเกิดจากการวิเคราะห์พื้นที่ที่มี MOU กับมหาวิทยาลัย แล้วพบปัญหาทางสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะเกี่ยวกับโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ได้แก่ โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน เป็นต้น พบว่ามีอัตราการเจ็บป่วยสูงจึงได้จุดประกายความคิดในการทำวิจัย อีกชิ้นงานหนึ่งมาจากการที่มหาวิทยาลัยพายัพมีการเซนต์สัญญาลงพื้นที่กับพื้นที่เป้าหมาย และพบประเด็นที่น่าสนใจคือ การสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุยังไม่เป็นรูปแบบที่ถูกต้อง จึงได้ก่อเกิดงานวิจัยชิ้นนี้ขึ้นเพื่อถักทอสิ่งใหม่เกิดขึ้นของชุมชนในด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ

2. กระบวนการที่ใช้ในการทำวิจัยชุมชน

กระบวนการทำวิจัยในชุมชน สามารถแบ่งได้เป็น 5 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

2.1 ค้นหาปัญหาและ/หรือความต้องการชุมชน รวมทั้งวิเคราะห์ปัญหา

2.2 วางแผนการดำเนินงานวิจัย รวมทั้งการประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

2.3 ดำเนินการวิจัยในแต่ละขั้นตอนให้ครบถ้วน เช่น การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ การทำกิจกรรมต่างๆ ที่โปรแกรมงานวิจัยกำหนดไว้ การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นต้น

2.4 ประเมินติดตามผลการวิจัย และการสรุปผลการวิจัย

2.5 เผยแพร่ข้อมูลวิจัย ได้แก่ การนำเสนองานวิจัย หรือการคืนข้อมูลที่ได้จากการวิจัยให้กับชุมชน เป็นต้น โดยข้อมูลวิจัยในชุมชนส่งมอบและนำไปต่อยอดโดยคนในชุมชน

3. การนำองค์ความรู้เรื่องการทำวิจัยชุมชนจากปีการศึกษา 2558 มาใช้หรือต่อยอดในการทำวิจัยชุมชนในปีการศึกษา 2559

ผู้รู้ได้นำความรู้ที่ปรากฏชัดเจนในปีนี้ มาจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เมื่อปีการศึกษา 2558 ที่ผ่านมา มีบางความคิดของผู้แบ่งปันได้จุดประกายความคิดทำวิจัยในชุมชนขึ้น นอกจากนี้มีองค์ความรู้ที่ได้จากการทำวิจัยชุมชนที่ได้จากปีก่อน นำมาต่อยอดในปีนี้ สามารถแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกองค์ความรู้ที่ได้จากการดำเนินการวิจัยชุมชนโดยใช้รูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยความรู้ที่นักวิจัยได้จากกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม การลงมือปฏิบัติทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยชุมชน เป็นความรู้ที่เกิดจากการมีประสบการณ์ตรงในการทำวิจัย ซึ่งทำให้เข้าใจระเบียบวิธีวิจัย และปัญหาอุปสรรคในการทำวิจัย ซึ่งองค์ความรู้ที่สามารถนำมาแบ่งปันหรือถ่ายทอดให้แก่ผู้อื่นที่สนใจทำวิจัยชุมชนต่อไป และส่วนที่สองคือ องค์ความรู้ที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย นำมาต่อยอดโดยเป็นผู้ร่วมวิจัยในการทำวิจัยชุมชนอีก 2 เรื่อง

4. ปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัยชุมชนในครั้งนี้ และแนวทางการแก้ไขปัญหา

พื้นที่โรงเรียน

ปัญหาที่พบ ได้แก่ เวลาของผู้ปกครอง ไม่สามารถมาร่วมกิจกรรมในวันทีนัดหมาย หรือมีภาระในการดูแลบุตรคนก่อนที่ยังเล็ก หรือจำเป็นต้องนำบุตรตนเองมาร่วมกิจกรรมด้วย เป็นต้น

แนวทางการแก้ไขปัญหา: โทรศัพท์แจ้งกระตุ้นเตือน ผ่านทางคุณครู หรือมีขนมให้เด็กๆ และขอคุณครูเป็นผู้ดูแลเด็กในระหว่างการทำกิจกรรม หากิจกรรมให้เด็กทำด้วย โดยมอบหมายหน้าที่ในการดูแลเด็กที่มากับผู้ปกครอง เพื่อความราบรื่นในการเก็บรวบรวมข้อมูลอีกทั้งมีของเล่นให้เด็กที่มากับผู้ปกครอง

พื้นที่ชุมชน

ปัญหาที่พบในช่วงแรก ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลตามแบบสอบถามมีจำนวนที่ไม่มากพอ หากเทียบกับจำนวนกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด

แนวทางการแก้ไขปัญหา: การสอนให้อาสาสมัครสุขภาพ (อสม.) ช่วยเก็บข้อมูลเพิ่มเติม ซึ่งมีมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้มาด้วยทุกครั้ง

ปัญหาที่พบในช่วงที่สอง ได้แก่ วิถีชีวิต การดำเนินชีวิต รวมทั้งประเพณีท้องถิ่น และวัฒนธรรมของชุมชนนั้นๆ

แนวทางการแก้ไขปัญหา: การปรับเปลี่ยนกิจกรรม โดยรวมกิจกรรมแต่ละวันเข้าด้วยกัน แต่ยังคงไว้ซึ่งวัตถุประสงค์ของแต่ละกิจกรรม

ปัญหาที่พบ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของครอบครัว และการไม่มีโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แนวทางการแก้ไขปัญหา: เพิ่มการประสานงานกับสมาชิกในครอบครัวในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง

ปัญหาที่พบ ได้แก่ การทำงานในชุมชนที่ไม่มีโครงสร้างในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผู้รับผิดชอบด้านสุขภาพโดยตรง ทำให้ไม่สามารถจัดทำโครงการเพื่อขอการสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมได้ ซึ่งงบประมาณและผู้รับผิดชอบดูแลมีส่วนสำคัญต่อความต่อเนื่องและยั่งยืนของโครงการในอนาคต

ผลลัพธ์ที่ก่อเกิดจากการวิจัย

นอกจากงานวิจัยบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ แต่ยังมีจุดเล็กๆ ที่เกิดขึ้นไม่ว่าในโรงเรียนหรือในชุมชนนั้นคือความประทับใจของคนในพื้นที่นั้นๆ อาทิ ผู้ปกครองบางครอบครัว สามารถนำความรู้ในการประเมินพัฒนาการไปบอกต่อเกี่ยวกับเรื่องที่ตนเองได้เรียนรู้แก่คนรู้จักได้ นักศึกษาที่ไปช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลเห็นคุณค่าในการทำวิจัย ประชาชนในชุมชนเห็นภาพการศึกษาที่มีระบบ ซึ่งสามารถช่วยหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงที่เป็นสาเหตุปัจจัยของโรคไม่ติดต่อเรื้อรังได้ อีกทั้งยังเกิดทีมนักวิจัยในชุมชนอีกด้วย

ท้ายสุด นักวิจัยฝากกำลังใจแก่คณาจารย์รุ่นน้อง รุ่นพี่ เพื่อน ขอให้มีความสุขในการทำวิจัยและขอให้ถือว่าเป็นภาระกิจหนึ่งที่เราต้องกระทำ การทำวิจัยย่อมมีปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด แต่เชื่อแน่ว่าทุกชิ้นงานวิจัยจะผ่านไปด้วยดีเสมอ ขอเป็นกำลังใจให้กับทุกคน

จากการทำวิจัยเน้นชุมชน ก่อเกิดประโยชน์ทั้งต่อตัวนักวิจัย ต่อชุมชนพื้นที่เป้าหมาย และต่อองค์กร เป็นความภาคภูมิใจต่อสิ่งต่างๆ ที่ได้กระทำ นำสู่การเห็นคุณค่าและน่าชื่นชม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เผยแพร่สำหรับผู้ที่สนใจอย่างแท้จริง เพื่อก่อเกิดการต่อยอดชิ้นงานอื่นๆ อีกมากมาย ให้คงงามและมีประโยชน์ยิ่งขึ้นต่อไป

.....

ขอขอบคุณผู้รู้ที่แบ่งปันความรู้ทุกท่าน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศรีนทร์ทิพย์	ชวพันธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิรุณช	ลาเซอร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิมผกา	ปัญญาใหญ่

ขอขอบคุณผู้มีส่วนทำให้งานชิ้นนี้สำเร็จลงด้วยดี

“คุณเอื้อ”

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา ทรงพระคุณ คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค

“หัวหน้า คุณกิจ”

อาจารย์พิมคณภรณ์ ตระกูลต่อวงศ์ ผู้ช่วยคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค ฝ่ายบริการ
วิชาการสู่สังคมและการจัดการความรู้

“คุณกิจ คุณลิขิต และคุณวิศาสตร์”

คณะกรรมการจัดการความรู้

ได้แก่	อาจารย์ ดร.พนิดา	เซ็นนันท์
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปราบธนา	ลิ่งการ์พินธุ์
	อาจารย์พูนพิลาศ	โรจนสุพจน์
	อาจารย์ ดร.อรอนงค์	ธรรมจินดา
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์กัญญาพัชญ์	จาย้าย
	อาจารย์เนตรดาว	จงชิว
